

Б. Патон, президент НАН України, академік НАН України:

«... Безумовно, доведення отриманих наукових результатів до практичної реалізації є дуже важливою справою. На жаль, сьогодні число перспективних результатів фундаментальних досліджень продовжує переважати число тих, що доведені до впровадження. Однією з головних причин такої ситуації залишається обмеженість ресурсів, і не тільки фінансових, на стадії дослідно-конструкторських робіт, дослідно-промислових випробувань тощо. Попри це академія продовжує наполегливо працювати. Ми постійно налагоджуємо зв'язки з вітчизняними виробничими структурами.

Академія залишається надійним науковим партнером таких стратегічно-важливих галузей, як літакобудування, ракетно-космічна галузь, вугільна промисловість. Результати багатьох спільних робіт установ академії і ДП «Антонов» знайшли своє втілення в конструкціях нових пасажирських літаків Ан-148 та Ан-158, транспортного літака Ан-70, модернізованих варіантів важкого транспортного літака Ан-124 «Руслан».

Установи НАН України протягом останніх років успішно співпрацюють також з підприємствами вугільної промисловості. І що важливо, таке співробітництво має істотний економічний ефект. Упровадження наукових розробок учених академії лише на підприємствах Донбаської паливно-енергетичної компанії «ДТЕК», яка є лідером вітчизняної вугледобувної галузі, дало змогу заощадити понад 100 млн грн за рахунок істотного підвищення продуктивності праці, збільшення обсягів видобутку вугілля, зниження витрат на підтримку виробок при повторному використанні тощо.

Крім того, велика увага наших учених протягом минулого року приділялася вирішенню питання продовольчої безпеки України. Так, генетиками-селекціонерами академії створено нові сорти-інновації озимої пшениці. Порівняно з 2011 р. у 2012 р. посівні площі цієї культури було набагато збільшено, і загалом валовий збір зерна із сортів селекції Інституту фізіології рослин і генетики НАН України на 82,8 % забезпечує потреби України. Наведу ще один приклад. За активної участі фахівців Національної академії наук України розроблено та впроваджено у виробництво біотехнологію отримання рослинного білка. Економічний ефект від її застосування становить близько 1 млрд грн на рік.

Додам, що минулого року академія подала на розгляд до уряду пропозиції щодо реалізації у 2013 р. ряду науково-технічних проектів інноваційної спрямованості. Важливо, що ці проекти запропоновані на основі аналізу потреб ринку, визначення потенційних замовників, урахування наявного доробку НАН України для їх реалізації, очікуваного результату й терміну окупності. Вони стосуються, зокрема, виробництва тепловізорів,

гнучких плівкових сонячних батарей, наноструктурних порошків, скінтіляторів нового покоління, виробництва субстанцій для фармпрепаратів, виготовлення світлодіодних освітлювальних приладів, виробництва та впровадження установок бюветного типу для забезпечення населення якісною питною водою, функціональних продуктів для здорового харчування і профілактики найпоширеніших хвороб тощо.

<...> Існує декілька дуже серйозних проблем, які стримують масштабне впровадження у виробництво наукових розробок. Поясню детальніше.

Раніше академія у своєму складі мала потужну дослідно-виробничу базу, здатну доводити наукові розробки інститутів до рівня високої готовності для практичного використання виробниками. Тим не менше, сталося так, що ринок інноваційної продукції не розвинувся в Україні, це звісно позначилось і на структурі академії, насамперед на підприємствах дослідно-виробничої бази, яка не мала замовлень і була вимушена істотно скоротитися. На сьогодні вона фактично майже зруйнована.

По-друге, в Україні необхідно створити сприятливий інноваційний клімат. І цей процес має відбуватися не без участі держави. Сьогодні в Україні приріст ВВП за рахунок упровадження нових технологій становить менше 1 %. Це ж неприпустимо при наявному науково-технічному потенціалі. Насамперед держава має засобами своєї політики – шляхом надання кредитів для підприємств, введення певних податкових пільг тощо – стимулювати попит на наукову продукцію та інновації з боку бізнесу.

Ще окремо слід зазначити важливість розвитку ефективної інноваційної інфраструктури, яка б забезпечувала зв'язок науки і виробництва. Свого часу за ініціативи нашої академії почали діяти технологічні парки. Спершу вони давали дуже хороші результати. Але з відміною пільгових стимулів вони перестали функціонувати так, як це було задумано.

Але, ще й ще раз хочу повторити, і безпосередньо вченим треба активно працювати, шукати всі можливі шляхи, тільки так можна досягти успіхів у впровадженні.

<...> Академія є постійним науковим партнером важливих галузей національної економіки. Нещодавно ми підписали з ДП КБ “Південне” генеральну угоду про науково-технічне співробітництво у сфері створення ракетно-космічної техніки. Були визначені пріоритетні напрями досліджень: балістика, аеродинаміка, теплообмін, нові матеріали й технології, загальні питання перспективного проектування тощо.

Наприкінці 2012 р. було також підписано угоду про співпрацю між Національною академією наук України і Державним агентством водних ресурсів України. Спільне використання наукового потенціалу дасть змогу

вирішити багато питань національного водного господарства.

Я вже згадував про науково-технічне співробітництво у галузі авіації між НАН України й ДП “Антонов”. Додам, що в минулому році відбулося спільне з його керівництвом виїзне засідання президії НАН України, під час якого було визначено напрями нашої подальшої співпраці, а саме: упровадження новітніх технологій у літакобудуванні, дослідження нових авіаційних матеріалів, їх практичне застосування у вітчизняних літаках, підвищення аеродинамічної досконалості літаків тощо.

Я переконаний, що науковий супровід технологічного оновлення вітчизняного виробництва необхідно, у цілому, значно активізувати. Слід налагоджувати безпосередні та ефективні зв'язки з виробничими структурами. Прикладом цього є проведена наприкінці лютого в президії академії нарада з керівництвом Донбаської паливно-енергетичної компанії “ДТЕК”. Існують дуже серйозні проблеми, з якими зіштовхуються українські вугледобувні підприємства й для вирішення яких необхідна допомога науки. Ми створили спільну робочу групу наших учених і фахівців “ДТЕК” із формування і реалізації програми технологічних проектів для цієї компанії. І вже є певні позитивні підсумки такої співпраці, про що було сказано» *(За підсумками року. Інтерв'ю президента НАН України академіка НАН України Б. Патона журналу «Вісник Національної академії наук України» / Бесіду вела співробітниця прес-служби НАН України Т. Кузьменко // Національна академія наук України (<http://www.nas.gov.ua>). – 2012. – 29.12).*